

דף קלג.

עין משפט א.ב.

אה"ע סימן קו סעיף א

עיין לעיל דף קלב: עין משפט א

אה"ע סימן קז סעיף ג

ג. אשה שקנתה כל נכסי בעלה במתנה גמורה^ב איבדה כתובתה, ושטר הכתובה^ל יקרע, ולפי"ז אם יצא שט"ח עליו לפני מתנה זו ילך הכל לבע"ח, אף שהכתובה היא לפני שטר חוב זה, דאנן סהדי שבהנאה שבאה לה בשעת השמועה שנותן לה הכל איבדה כל זכות שיש לה עליו מצד הכתובה, ומ"מ אם אח"כ זכה בנכסים גובה כתובתה מהם.

עין משפט ג.

אה"ע סימן קו סעיף ב

עיין לעיל דף קלב: עין משפט ד

ח"מ סימן רנג סעיף ו

עין משפט ד.ה.

ה. אמרו לשכיב מרע נכסיך שמא לפלוני? והשיב אלא למי? אם הוא ראוי ליורשו זכה בהם משום ירושה ואם אמר ואחריו לפלוני אינו כלום שיירושה אין לה הפסק^מ. ואם אינו ראוי ליורשו זכה בהם משום מתנה וע"כ אם אמר ואחריו לפלוני, זכה פלוני אחריו.

עין משפט ו.

אה"ע סימן צג סעיף ב

כג. אין האלמנה ניזונית ממשועבדים של הבעל^י או של היתומים, ואם^פ נתן הבעל קרקע במתנת שכיב מרע, ניזונית האשה ממנה אם

כ. רמב"ם בפ' ז' ע"פ הגמ' שם.

ל. לאו דוקא יקרע שהרי אם יפלו לו אח"כ נכסים תגבה מהם, כ"כ הח"מ.

מ. מב"ב קל"ג ע"א, ואם פירש לשם מתנה אפי' ראוי ליורשו אינה אלא מתנה ויש לה הפסק. כמבואר בסי' רמ"ח סעיף א'-ב'.

נ. מגיטין מ"ח ע"ב וכתובות ס"ט ע"א.

ס. כלומר נתן לאחר, ואם נתן מתנת ברי מהיום ולאחר מיתה אם דינה כמתנת שכיב מרע, נחלקו בזה הפוסקים, ובטעם מתנת שכיב מרע, עיין בחו"מ סי' רנ"ב.

אין בני חורין.

הגה: כד. הקדיש נכסיו הוי כמתנת ברי^ע ואינה ניזונית. ומדינא ממטלטלין אף שהם בני חורין אינה ניזונית^פ, אך אם תפסה אין מוצאין מידה. ואחרי שהגאונים תיקנו שתגבה כתובתה ותנאי כתובה ממטלטלין, ניזונית גם ממטלטלין גם אם לא תפסה.

הגה: כה. נתן מטלטלין אפי' במתנת שכיב מרע^ז, אינה ניזונית מהם.

ח"מ סימן רנב סעיף א

א. מתנת שכיב מרע אינה נקנית למקבל אלא לאחר מיתה^ק, וע"כ מוציאין אפי' לכתובת בנין דכרין^ר, למזון האשה והבנות מיד אלו שצויה להם, שהרי במיתתו נתחייבו הנכסים בכתובה ובמזונות, אבל אלו שנתן להם לא יקנו אלא לאחר מיתה.

* ודוקא שאין נכסים אחרים אצל היורשים^ש.

עין משפט ז.

ח"מ סימן רנג סעיף י

יב. שכיב מרע שנתן מתנה, והניח נכסיו ליורשיו, ואח"כ יצא עליו

ע. ר"ן בפ' המדיר. ומשמע אף שאדם שהוא שכיב מרע והקדיש נכסיו אין ניזונית מהם, אבל המעייץ בר"ן עצמו יראה דזה אינו, דאינו עדיף כח הקדש מכח הדיוט בזה, כ"כ הח"מ.
פ. דין זה הוא אף לדינא דגמ', דאע"ג דאינה ניזונית מהם בלא תפסה מ"מ בתפסה ניזונית, ח"מ.

צ. ממדרכי פ' נערה, מיהו אם נתן לבניו אפי' במתנת שכיב מרע ניזונית מהם, וי"ח דמתנת שכיב מרע לאחריהם הוי כירושה אך תקנת הגאונים היא שניזונית מהם, כ"כ הח"מ.

ק. רמב"ם פ"ח מזכיה הלכה ח' מב"ב קל"ג ע"ב, וכרבא, והטעם שכל עוד נשמתו בו מקוה שיחיה, ואין דעתו להקנותה אלא אחר גמר המיתה, לא כן תקנת חכמים שבנותיו ניזונות, ומזון האשה, וכתובת בנין דכרין תיכף חלה בשעה שהוא גוסס. סמ"ע ס"ק ב'.

ר. אבל לעיקר כתובה מדינא טורפת.

ועיין באבן העזר סי' ק' סעיף א' אם טורפת מטלטלין שנתן במתנת שכיב מרע לאחריהם, שמדינא דגמ' טורפת כתובתה רק מקרקע אבל מתקנת הגאונים נגבית אפי' ממטלטלין. חוץ מכתובת בנין דכרין שנגבית רק מקרקעות, אבל לדעת הרא"ש והרשב"א גם כתובת בנין דכרין גובה ממטלטלין שבדורות אלו שניהם שווים. כ"כ הח"מ שם.

ואם צריך שבועה כדין כל טורף ממשעבדי. עיין בפעמוני זהב שהביא פלוגתא בזה.

ש. כי מה שנשאר ביד היורשים הרי הוא כאילו ביד אביהן הנותן, ושייך לומר שאין גובין מהמקבל כשיש ביד הנותן בני חורין. סמ"ע ס"ק ד'.

שטר חוב הרי גובה כולו מהיורשים ^ה, ואם לא הספיק מה שהשאר ליורשים גובה היתרה ממקבל המתנה ^א והני מילי שפירש מקבל המתנה ולא פירש חלק היורש, אבל אם אמר תנו ^ב ר' זוז לפלוני בני ומאתיים זוז לאיש פלוני ויצא שטר חוב גובים מאיש פלוני ראשון ^ג ולא מבנו שהרי הקדים אותו.

דף קלג:

עין משפט א.

ח"מ סימן רפב פ"ה א

א. כל הנותן נכסיו לאחרים אפי' בלשון מתנה אפי' שהיורשים אינם נוהגים בו כשורה אין רוח חכמים נוחה הימנו ^ד, ומ"מ זכו האחרים במה שנתן להם. מ"מ מידת חסידות שלא להעיד ^ה בצואה שמעבירין בה הירושה מהיורש אפי' מבן שאינו נוהג כשורה לאחיו החכם ונוהג

ת. ה"ה בפ"י מזכיה הלכה י"ד בשם הרשב"א ב"ב קל"ח ע"א. וביאר שם שהיורשים במקום מורישן עומדין וכרעא דמורישן, ונכסי ירושתן כבני חורין, אבל מקבלי המתנה כמשועבדין, והוא מגיטין נ' ע"ב. ואין גובין ממשועבדין במקום שיש בני חורין.

א. שדינה של מתנת שכיב מרע כירושה, ואם הוציא עליו כתב ידו של המת גובה ממנו. ש"ך ס"ק ט"ו. ועיין בב"י בריש סי' ס"ט בשם הריטב"א.

ב. כיון שאמר בלשון תנו, זה מתנה, אבל אמר בלשון ירושה דינו כירוש. ביאורים ס"ק ח'.

ג. דכל שפירש חלק בנו, דינו כמו אם נתן לאחר, והולכים לפי סדר הקדמתו. סמ"ע ס"ק כ"ז.

ד. רמב"ם בפ"ו מנחלות הלכה י"א ממשנה פ"ח, ב"ב קל"ג ע"ב וכת"ק. ואין רוח חכמים נוחה מכיון שלא יודעים איזה זרע יצא ממנו. סמ"ע ס"ק א'. ואע"פ שלא נוהגים בו כשורה היינו שאינם נוהגים כבוד במורישם אע"ג שנוהגים כשורה במילי דשמיא. סמ"ע ס"ק א'.

ה. מימרא דשמואל לרב יהודה שיננא שם.

וביביע אומר ח"מ ח"ח סי' ט' העלה דאם כותב בצואה שרוב הנכסים שלו ינתנו לבנו שהוא ת"ח, ושאר נכסיו לשאר היורשים שפיר דמי, ולא דמי למה שאמרו בכתובות נ"ז ע"א בכותב רוב נכסיו לבתו דהוי אעבורי אחסנתא, דשאני התם שאין הבת יורשת כלל, משא"כ בן בין הבנים די"ל דאין בו משום אעבורי אחסנתא. וכל זה בצואת שכיב מרע אבל בנותן מתנת בריא לדעת רבים יכול לעשות ולתת כפי ראות עניו שיכול אדם לעשות בנכסיו מה שירצה ולא שייך בזה משום אעבורי אחסנתא. ועוד שם העלה דאם השכיב מרע נותן לאחד הבנים החכם ומעביר מבנו השני שמחלל שבת בפרהסיא ועובר על איסורי תורה אין בזה משום אעבורי אחסנתא ע"ש.

כשורה.

* ציוה לעשות בנכסיו הטוב שאפשר לעשות, הרי ינתנו ליורשים כי אין טוב מזה ^י.

עין משפט ב. יו"ד סימן רנה סעיף יג

יג. טו. האומר חפץ פלוני אני אתן לצדקה בכך וכך, והוא שוה יותר אינו יכול לחזור בו ^ז.

הגה: שכל אמירה שיש בה ריוח לצדקה ^ח, אמרינן בה אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט.

יג. טז. אם החפץ לא היה שוה כ"כ באותה שעה ואח"כ התייקר יכול לחזור בו ^ט כיון שלא משך ולא נתן הכסף.

הגה: חשב בלבו ליתן איזה דבר לצדקה חייב לקיים מחשבתו ^י, וא"צ אמירה אלא דבאמר היו כופין לקיים דבריו.

וי"א דאם לא הוציא בפיו אינו כלום והעיקר כסברא הראשונה. ועיין בחו"מ בסי' רי"ב.

עין משפט ג. חו"מ סימן רפב סעיף א
עיין לעיל עין משפט א

י. ממדכי בפ' מי שמת סי' תרכ"ה וכתב שם דאפי' יש אפשרות להקדיש נכסיו, לתת ליורשיו עדיף, והטעם שזיכתה לו תורה בפרשת נחלות דיקומו היורשים תחת מורישן בנחלתן. סמ"ע ס"ק ד'.

ז. הגהות אשרי בפ"ה דב"ב.

ח. ר"ן בפ"ק דקידושין. ועיין בגאון באות ל"ג.

ט. דכיון שאין הדבר חל בשעתו הואיל וליכא רווחא להקדש, א"א שיחול לאחר זמן. ש"ך ס"ק כ"ו.

י. כמ"ש בפ"ג דשבועות דף כ"ו ע"ב, ובקידושין כ"ט ע"א משכו במאתים וכו'.